

Таким чином, сьогодні активізації банківського кредитування сільськогосподарських товаровиробників сприятиме стабілізація економічної і політичної ситуації, розвиток інституційного забезпечення кредитування сільського господарства, розвиток страхування в сільському господарстві, підтримка аграрних товаровиробників за державними програмами.

Інформаційні джерела:

1. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua>.
2. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.com.ua>.
3. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
4. Малій О.Г. Аналіз сучасної системи кредитного забезпечення сільськогосподарських підприємств в Україні. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2018. Вип. 191. С. 285-297.
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання фінансової державної підтримки» від 24 січня 2020 р. № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ: ЗАВДАННЯ ТА ІНСТРУМЕНТИ

Малій О.Г., канд. екон. наук, доц.
Лопачук А.А., здоб. вищої освіти
Державний біотехнологічний університет

Сучасний стан кризи та економічної невизначеності диктують нові умови участі підприємств у господарських процесах. Саме тому суб'єктам господарювання потрібно підлаштовуватися під умови ринку і вносити зміни у свою внутрішню політику.

В поточній економічній ситуації обсяги невиконаних платіжних зобов'язань постійно збільшуються. Однією з найбільш актуальних проблем, які виникають у суб'єктів господарювання в сучасних умовах, є зростання обсягів дебіторської заборгованості, що призводить до зниження рівня їхньої платоспроможності.

Процес управління дебіторською заборгованістю базується на контролі суми фінансових потоків на підприємстві. Даний процес має бути спрямований на вирішення таких основних завдань [1; 4]:

- мінімізація фінансових ризиків, пов'язаних з можливістю збитків від списання безнадійних боргів та мінімізація фінансових ризиків, пов'язаних з дефіцитом грошових коштів;
- мінімізація втрат від інфляційного знецінення суми заборгованості;
- мінімізація недоотриманого доходу в зв'язку з неможливістю активного комерційного використання коштів, інвестованих у дебіторську заборгованість;
- перебудова управління за допомогою маркетингу в умовах неплатежів.

Метою управління дебіторською заборгованістю є визначення оптимального розміру дебіторської заборгованості, частки в загальній сумі оборотних активів і забезпечення своєчасної інкасації боргу. Отже, з метою ефективного фінансового управління повинна розроблятися та реалізовуватися відповідна кредитна політика щодо покупців продукції або політика управління дебіторською заборгованістю.

Небажаним сигналом для підприємства є підвищення відносної частки заборгованості в активах, старіння дебіторських рахунків, зростання кредиторської заборгованості, переважання кредиторської заборгованості, відставання темпів зростання прибутку від темпів зростання виручки [2].

У процесі управління дебіторською заборгованістю доцільно додержуватись наступних етапів:

- на першому етапі оцінюється рівень дебіторської заборгованості підприємства і його динаміка у попередньому періоді. Оцінка здійснюється на основі визначення коефіцієнта залучення оборотних активів у дебіторську заборгованість;

- на другому етапі визначаються середній період інкасації дебіторської заборгованості, тобто період її погашення;

- на третьому етапі вивчається склад дебіторської заборгованості за окремими її видами. Визначається частка кожного виду дебіторської заборгованості у загальному її обсязі та досліджується динаміка зміни розміру кожного її виду [1; 4];

- на четвертому етапі оцінюється склад дебіторської заборгованості за окремими її «віковими» групами і виявляється прострочена заборгованість;

- для оцінки стану дебіторської заборгованості важливо оцінити ймовірність виникнення та розмір безнадійних боргів [3]. Це є п'ятим етапом аналізу дебіторської заборгованості;

- на шостому етапі детально вивчається склад простроченої дебіторської заборгованості і середній «вік» простроченої (сумнівної, безнадійної) дебіторської заборгованості.

Ключовими завданнями оптимізації структури та обсягів дебіторської заборгованості мають стати:

- визначення потенційно можливих дебіторів;
- формування принципів та умов надання товарного кредиту;
- періодичний перегляд граничної суми реалізації продукції, виходячи з фінансового стану контрагента;

- розробка системи заходів, спрямованих на мінімізацію заборгованості по рахунках дебіторів;

- створення ефективної системи контролю за рухом, реструктуризацією чи інкасацією дебіторської заборгованості;

- обґрунтування політики рефінансування дебіторської заборгованості.

З метою попередження виникнення заборгованості підприємство може використовувати такі інструменти, як: повна попередня оплата замовленої продукції, використання варіабельних систем оплати за попередньою домовленістю з покупцем, що охоплює включення в договірні зобов'язання

умов щодо порядку оплати, встановлення знижок, запровадження бонусів та штрафів, умови розстрочення, тощо.

Успіх антикризового управління будь-якого підприємства забезпечується за умови гнучкого пристосування до умов мінливого зовнішнього середовища та значною мірою залежить від ефективно організованої системи управління фінансами. До завдань управління дебіторською заборгованістю повинно входити оцінка ризиків виникнення сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості, здійснення превентивних заходів із запобігання появи безнадійної заборгованості, визначення оптимального розміру заборгованості та термінів її погашення, розроблення заходів з погашення сумнівної дебіторської заборгованості, в тому числі із залучення аутсорсингових компаній для її повернення.

Інформаційні джерела:

1. Васьківська К. В., Сич О. А. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2017. – 236 с.
2. Малій О.Г. Фінансовий аналіз: курс лекцій. Харків: ХНТУСГ, 2018. 163 с.
3. Ставерська Т.О., Жилякова О.В. Аналіз сутності дефініції «антикризова стратегія» та її роль в процесі антикризового управління підприємством. Scientific Journal «ScienceRise», 2016. №12/1(29). С.14-17.
4. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / [Скаска О. І., Майор О. В., Тимчишин-Чемерис Ю. В., Нашкерська М. М., Виклюк М. М., Килин О. В., Атаманчук З. А., Свелєба Н. А.]. Львів : Растр-7, 2018. 416 с.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мединська Т. В., канд. екон. наук, доц.

Муравська А. А., здоб. вищої освіти

Львівський торговельно-економічний університет

Сучасний світ є місцем постійних змін та викликів. Воєнний стан є одним із найсерйозніших випробувань для будь-якої країни, примушуючи її переглянути підходи до всіх сфер життя, включаючи економіку та фінанси. Україна, як країна, яка була втягнута в конфлікт, відчула на собі великий вплив військового стану на її фінансово-економічну систему. Розуміння цих наслідків є ключовим для розробки ефективних стратегій відновлення та забезпечення стійкості країни у подальшому.

Російсько-українська війна кардинальним чином вплинула на державний бюджет України, відповідно на фінансування національної безпеки та оборони йде кожна друга гривня видатків державного бюджету. Водночас, нестача фінансових ресурсів у бюджеті 2023 р. рекордна, але й бюджет на 2024 рік, який вже знаходиться на розгляді парламенту, буде не набагато ліпшим. Розглянемо детальніше на рис. 1 доходи, видатки та дефіцит бюджету України.